

Flyttningen av Tingshuset

Byggnaden flyttades 1970 ett 20-tal meter in på tomten, den låg tidigare ända ute vid genomfartsvägen som då skulle breddas. Vid denna flytt försvann många viktiga detaljer, bland annat bottenvåningens fönsterluckor och beslag, alla kakelugnar liksom dörrarna i bottenvåningen och deras beslag inklusive ytterdörrens lås och inventarier från tingsalen. Bottenvåningen fick en modern inredning med toaletter. I bakgrunden Svensta, numera Mäklarhuset.

Byggdes på 1730-talet- flyttades 1970

Tingen i Sotholms härad hölls under 1500- och 1600-talen i sockenstugan vid Västerhaninge kyrka, men flyttades på 1690-talet till Söderby krog i Österhaninge. På 1720-talet kom de åter till Västerhaninge, först till prästgården som en tillfällig lösning. Häringes ägare Agneta Wrede erbjöd sig 1728 att bekosta och bygga "en tingsstufva" vid kyrkan. Agneta Wrede dog dock 1730 så det blev Häringes nye härskare, hennes måg Magnus Julius De la Gardie, som lät bygga tingshuset. Samtidigt uppförde han Tingskrogen mittemot, så

kostnaderna för tingshuset var nog snart intjänade - särskilt med tanke på att häradets bönder själva hade fått leverera timret.

Tingshuset fick sitt nuvarande utseende på 1820-talet då dåvarande ribbybonden J.O. Lidström vann entreprenaden och byggde till en våning. Tingssalen flyttades en trappa upp. Sista tinget hölls här 1916, tingsrätten flyttade då till huvudstaden och Södertörns Domsaga tillkom.

I Tingshuset fanns sedan slutet på 1880-talet ortens första "vexelstation" för telefontrafik som senare flyttar snett över vägen till Ryborg samt gästgivarverksamhet och handelsbod.

När tingsverksamheten flyttades användes huset vid beväringmönstringar, andra officiella förrättningar och sammankomster. Lägenheterna på nedre våningen blev bostad för rättstjänare och kyrkvaktare men fick även vanliga hyresgäster. Själva byggnaden med tillhörande lokaliteter var gamla och slitna och ägarna "Tingshusbyggnadskyldige" har ständiga problem att finansiera underhåll och reparationer.

Man överlämpade problemen till Sotholms Härads Hembygdsförening genom att 1938 skänka huset. Men eftersom föreningen hade sin verksamhet i Nynäshamn blev förvaltningen av huset mest en börda.

År 1970 överläts fastigheten till Västerhaninge kommun. Tingshuset förvaltas i dag av Haninge Hembygdsgille. På övre våningen finns den gamla tingssalen i relativt ursprungligt skick och används för mötesverksamhet. Här finns också ett mindre hembygdsmuseum.

Här ser vi Tingshuset före flyttningen. Nynäsvägen strök förbi förstugan.

Byggnaden flyttades 1970 med hjälp av statliga medel ett tjugotal meter in på tomten. Samtidigt revs det uthus som i folkmun gick under benämningen Fånghuset. Det var dock ett magasin och inte den häradsarrest och tjänstebostad för häradstjänaren som fanns här till omkring 1918 och som tidigare i kyrkböcker just benämnts "Fånghuset".

"Fånghuset" under rivning

Här en modern bild då tingssalen används i ett bygdespel om rättegången efter Näringsbergsmordet år 1853. Då dräptes den elake vice häradshövdingen Jaedrén och tre av hans drängar åtalades. En av dom, Gustaf Pettersson, blev den sista att avrättas vid Galgstenen på Jordbromalm den 21 mars 1855.

I domarstolen länsmannen Norman, misstänkt lik Gillets Bo Stjernström. Bilden från 2004.

Vill du läsa lite mer om detta:

[Gillets 60-årsjubileum, bl.a. om Näringsbergsmordet](#)